

“Saatiin tyypit ryhmäytymään, ja itsemmekin siinä samalla” – Turun ammatti-instituutin vertaistutoreiden kokemuksia tutoritoiminnan tärkeydestä hyvinvoinnin edistäjänä

Turun ammattikorkeakoulun Master School -opinnäytetyössä kerättiin vertaistutorina toimineiden nuorten kokemuksia tutoritoiminnan vaikutuksista hyvinvointiin. Opinnäytetyö oli osa Turun ammattikorkeakoulun sekä Turun ammatti-instituutin (TAI) yhteistä Luotsi-hanketta, jonka tavoitteena on hyvinvoinnin henkilökunnan ja oppilaiden hyvinvoinnin lisääminen ja tukeminen. Opinnäytetyöhön haastatellut vertaistutorit kokevat tutoritoiminnan olevan tärkeä linkki muihin oppilaisiin ja opettajiin.

Turun ammattikorkeakoulun Master School -opinnäytetyö toteutettiin laadullisena tutkimuksena, jonka tarkoituksena oli kuvata tutoritoiminnan merkitystä hyvinvoinnin tukena ammattiin opiskelevien, vertaistutoreina toimineiden nuorten kokemana. Aihetta ei vielä ole tutkittu hyvinvoinnin ja syrjäytymisen ehkäisyn näkökulmasta, nuorten kokemana, eikä ammattiin opiskelevien tutoreiden kuvaamana.

Opinnäytetyötä varten haastateltiin seitsemää Turun ammatti-instituutissa (TAI) vertaistutorina toiminutta opiskelijaa. Haastattelut järjestettiin ryhmähaastatteluina kahdessa eri koulutaloissa sekä Teams-kokouksena. Opinnäytetyössä vertaistutorilla tarkoitetaan opiskeluissa pidemmälle edennyttä opiskelijaa, joka auttaa ja tukee ensimmäisen vuoden opiskelijoita opiskeluympäristöön ja käytäntöihin tutustumisessa, sekä toimii tärkeänä sosiaalisena tukena.

Vertaistutorit tuntevat opiskeluun liittyvät ajankohtaiset asiat ja käytännöt hyvin ja osaavat samaistua uusien opiskelijoiden asemaan. Opiskelijat myös etsivät useimmiten opiskeluun liittyvissä haasteissa tukea muilta opiskelijoilta kuin henkilökunnalta. Toisin kuin opiskelijalta toiselle tapahtuvassa vertaisopetuksessa, vertaistutorit eivät toimi pedagogisissa tehtävissä.

Ammattiin opiskelevilla nuorilla on riskinä syrjäytyä – sosiaaliset suhteet ovat suurin syy tulla kouluun

Toisen asteen koulutuksen keskeyttäminen on tutkimuksissa todettu linkittyvän läheisesti työmarkkinoilta putoamiseen, heikkoon elintasoon ja terveydellisiin ongelmiin. Toisen asteen opintojen suorittaminen loppuun niin ikään on vahvasti yhteydessä työelämään kiinnittäytymiseen.

Tilastokeskuksen selvityksen mukaan vuonna 2020 koronapandemian jyllätessä toisen asteen opiskelijoiden koulun keskeytyminen lisääntyi, myös opinnot pidentyivät ja työssä käyminen vähentyi. Vastaavasti korkeakouluopiskelijoilla keskeyttäminen vähentyi ja valmistuminen nopeutui. Yhtä selkeää syytä sille, miksi nuori keskeyttää toisen asteen opiskelunsa, on vaikea osoittaa. Kyse on useasta eri tekijästä. Varhaisia varoitusmerkkejä ovat muun muassa huonot oppimistulokset sekä lukuisat luvattomat poissaolot.

Ammattiin opiskelevilla nuorilla on tutkimusten mukaan myös enemmän riskikäyttäytymistä ja epäterveellisiä terveystottumuksia. Opiskeluhyvinvoinnin ja terveystottomusten on tutkittu olevan yhteydessä toisiinsa. Häppärin ja Pulkkisen Pro gradussa (2020) todetaan, että epäterveelliset terveystottumukset ja koulukiusaaminen ovat kytköksissä huonoon opiskeluhyvinvointiin. Koulutuksen onkin todettu olevan merkittävä terveyden ennustaja ja tärkeä tekijä syrjäytymisen ehkäisyssä.

Nuoret viettävät suurimman osan ajastaan koulussa, ja siellä solmitaan suurin osa ystävyysuhteista. Ryhmäytyminen ja suhteiden solmiminen opintojen alussa oli merkittävä tekijä toisen asteen opintojen jatkumisessa. Oppilaan kyky solmia ja pitää yllä positiivisia vuorovaikutussuhteita on vahvasti yhteydessä hänen kouluviihtyvyyteensä. Oppilailta, joilla sosioemotionaalinen osaaminen oli

korkea, kouluviihtyvyys lisääntyi entisestään toiselle asteelle siirryttäessä, kun taas keskinkertaisen tai alhaisen sosioemotionaaliset taidot omaavilla nuorilla kouluviihtyvyys laski toisella asteella.

Toisaalta ystävien negatiivinen suhtautuminen koulunkäyntiin voi vaikuttaa lisääntyneisiin poissaoloihin ja riskiin keskeyttää opiskelut. Yhä useammassa toisen asteen koulussa sekä korkeakoulussa onkin lisääntyvästi käytetty vertaistutorointia yhtenä keinona ryhmäyttää alkuvaiheen opiskelijoita ja vähentää opiskelujen keskeytymistä.

“Mä halusin tutoriksi, kun mulla itsellä ei ollut”

Vertaistutoreiksi hakeutuu TAI:ssa vuosittain enemmän hakijoita kuin voidaan ottaa. Innostus ei kuitenkaan jakaudu tasapuolisesti, vaan joillekin aloille on hyvin vaikeaa saada tutoreita. Tutoreiksi valitut käyvät läpi tutortoiminnan kurssin sekä pitävät päiväkirjaa tutortoimintaan osallistumisesta.

Haastattelun perusteella syy hakeutua tutoreiksi oli halu auttaa uusia oppilaita ja itsekin tutustua uusiin ihmisiin. Tutortoiminnasta saa osaamispisteitä, mutta niitä ei mainittu tutoriksi lähtemisen syyksi. Suurimmalla osalla haastateltuja nuoria ei ollut vertaistutoria opiskelujen alussa, mutta ne, joilla oli, olivat suurimmalta osin tyytyväisiä tutorin toimintaa.

Vertaistutoreina toimineet nuoret kokivat, että tutorvalmennus oli hyvin järjestettyä ja siinä käytiin realistisesti läpi sitä mitä tutortoiminta on – ja toisaalta myös tutortoiminnan rajoja. Nuoret kokivat, että tutortoiminta keskittyi liikaa ensimmäisiin päiviin ja kuukausiin, ja he toivoivat, että heille olisi löytynyt vaikkapa joka viikko korvamerkitty aika, jolloin voisi tutoroida nimettyä ryhmää. Lisäksi toivottiin enemmän koko koulun yhteisiä tapahtumia pitkin lukuvuotta.

“Jos ei heti löydä ryhmää, niin sitä on hankala löytää myöhemmin”

Nuoret kokivat, että vertaistutoria tarvittiin aluksi lieventämään ensimmäisten koulupäivien jännitystä, auttamaan uusia oppilaita ryhmäytymisessä sekä opastamaan liikkumaan välillä sokkeloisissakin koulutaloissa.

Vaikka tutorointi koettiin-tärkeäksi juuri opintojen alussa, nuoret huomauttivat, että tutoroinnin tuli jatkua myös ainakin ensimmäisen kouluvuoden loppuun ja miksei toisellakin kouluvuonna. Opiskelujen edetessä ryhmät ja ryhmäjaot muuttuvat ja tällöin nuori on vaarassa pudota ryhmien ulkopuolelle. Jos nuori ei heti opiskelujen alussa löytänyt uusia ystäviä ja ryhmäytynyt, niitä olisi mahdollista löytää myös myöhemmin tutorin tuella.

Vertaistutoreina toimineet nuoret kokivat myös itse, että tutorina toiminen lisäsi heidän omaa hyvinvointiaan. Kaikki haastatellut kertoivat luoneensa, jopa erittäin läheisiä ystävyysuhteita, muiden tutoroppilaiden kanssa, tai uusien oppilaiden kanssa.

Vertaistutorit, joilla itsellään oli ollut tutor opintojen alussa, olivat tyytyväisiä tutortoimintaan. Varsinkin sitä, että vertaistutorilla oli säännöllisesti aikaa tulla tapaamaan ryhmää esimerkiksi oppitunnin aikana, arvostettiin. Useat nuoret kokivatkin, että vaikka tutorkurssi olikin kattava, niin itse tutorina toimiseen olisi toivottu enemmän tukea ja etenkin mahdollisuutta osallistua oman tutoroitavan ryhmänsä toimintaa, varsinkin tavallisessa kouluarjessa.

“Ei ne välttämättä puhu opettajille mitään”

Vertaistutorit kokivat, että uusien opiskelijoiden oli vaikea olla tarvittaessa yhteydessä opettajiin tai muuhun koulun henkilökuntaan opiskelujen alussa. Opiskelijat arvelivat, että syitä tähän on monia: nuoret eivät tunteneet ketään eivätkä he “kehtaa aloittaa keskustelua” tai he eivät tiedä, keneen tulisi olla yhteydessä avun tarpeessa.

Vertaistutorit kokivat olevansa helpommin lähestyttäviä, ja heillä olikin kokemuksia, jossa nuori oli tullut kertomaan huolistaan esimerkiksi kotona. Vertaistutor pystyi ohjaamaan nuoren opettajan tai muun henkilökunnan edustajan luokse.

Osa vertaistutoreina toimineet olivat myös yrittäneet auttaa nuorta, joka ei välttämättä olleet halukkaita ottaa apua vastaan. Tämä koettiin tutortoiminnassa kuormittavana.

Tutortoiminta luo turvaa sekä linkittää opiskelijat ja opettajat yhteen

Nuoret toivat esille, että heidän omaan kouluvalintaansa saattoi vaikuttaa jo yksin se, että vertaistutor oli esittelemässä yhdeksännellä luokalla omaa opintolinjaansa. Vertaistutor antoi kasvot koululle ja pystyi nuorten mielestä luomaan monipuolisempaa kuvaa siitä, mitä oppilaitoksessa itseasiassa opiskelu oli ja piti sisällään.

Eräs nuori kertoi, että ensimmäinen päivä koulussa ei jännittänyt niin paljon, koska hän tiesi, että koulussa oli ainakin yhdet tutut kasvot. Haastatellut nuoret kokivatkin, että heitä voisi monipuolisemmin käyttää oppilaitoksen ”käyntikortteina” varsinkin kertomassa yhdeksäsluokkalaisille omasta opintolinjastaan.

Tutortoiminta on nuorten kokemana tärkeä linkki nimenomaan muiden opiskelijoiden ja opettajien välillä. Se on linkki, jota vahvistamalla voidaan vahvistaa koko ketjua, uudesta opiskelijasta opettajiin. Vertaistutorin rooli tukena ja turvana koettiin merkityksellisenä ja tärkeänä.

Ryhmäytymisen jälkeen opiskeluryhmän toimintaa tulisi vahvistaa ja tarpeen mukaan auttaa nuoria löytämään uusia ystäviä myös opintojen edetessä, koska ryhmät muuttavat ajan saatossa muotoaan. Yhdetkin tutut kasvot koulussa ovat tärkeitä. Vertaistutortoimintaa kannattaa siis jatkossakin panostaa, ja tutortoiminnan kehittämisen ytimessä tulisi olla käytäntöjen yhdenmukaistaminen, jatkuvuuden turvaaminen ja tutortoiminnan kehittäminen tutoreiden kanssa yhteistyössä.

Teksti:

Jenny Winter-Sihvola, Master school -opiskelija, Turun ammattikorkeakoulu

Minna Salakari, lehtori, projektipäällikkö, Turun ammattikorkeakoulu

Sanna-Maria Nurmi, lehtori, Turun ammattikorkeakoulu

Anu Vaihekoski, pt. tuntiopettaja, projektkoordinaattori, Turun ammattikorkeakoulu

LÄHTEET:

Asikainen, H., Blomster, J., Cornér, T., & Pietikäinen, J. (2021). Supporting student integration by implementing peer teaching into environmental studies, *Journal of Further and Higher Education*, 45(2), 162-182.

Blossing, Ulf. 2013. *The Nordic Education Model: a School for All' Encounters Neo-Liberal Policy*. Springer Netherlands. Ebook Central. E -kirja.

Brendon, Duran Faroa 2017. Considering the Role of Tutoring in Student Engagement: Reflections from a South African University *Journal of student affairs in Africa* 2017, Vol.5 (2), p.1. Viitattu 22.11.2023. <https://eric.ed.gov/?id=EJ1164779>

Collings, R & Swanson, V & Watkins, R 2014. The impact of peer mentoring on levels of student wellbeing, integration and retention: a controlled comparative evaluation of residential students in UK higher education. *High Educ* (2014) 68:927–942. Viitattu 22.11.2023. <https://web-s-ebsohost-com.ezproxy.turkuamk.fi/ehost/pdfviewer/pdfviewer?vid=4&sid=aec072e7-0ed2-46ae-9a58-37abb6e56b6d%40redis>

Deesha Chadha, Andreas Kogelbauer, James Campbell, Klaus Hellgardt, Marsha Maraj, Umang Shah, Clemens Brechtelsbauer & Colin Hale 2021. Are the kids alright? Exploring students' experiences of support mechanisms to enhance wellbeing on an engineering programme in the UK. *European Journal of Engineering Education*, 46:5, 662–677. Viitattu 22.11.2023.

Häppäri, & Pulkkinen 2020 Yksinäisyyden, koulun keskeyttämisriskin sekä emotionaalisen kouluun kiinnittymisen väliset yhteydet toisen asteen opiskelijoilla Pro gradu Jyväskylän Yliopisto, Psykologian laitos. Viitattu 22.11.2023. <https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/70057/URN%3aNBN%3afi%3ajyu-202006184268.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Hovi, S. & Hakkarainen, H. 2015. Tuu mukaan, tehdään yhdessä! – Tutor ja opiskelijakuntatoiminnan oppaat. Valmis – Ammatillisen koulutuksen läpäisyn tehostaminen Varsinais-Suomessa. Viitattu 22.11.2023. https://issuu.com/turku_projektitoimisto/docs/tutoropas_nettiin

Jansson, Malin 2023. Spontaneous online tutoring. Students' support of their own and other students' process of inquiry in online text-based tutoring. Doctoral Thesis in Technology and Learning. KTH Royal Institute of Technology Viitattu 22.11.2023. <http://kth.diva-portal.org/smash/get/diva2:1746557/FULLTEXT01.pdf>